

PM 2004 RVII (Dnr 325-3035/2003)

Akuta insatser för ”gatubarn”

Skrivelse av Christer Öhgren (mp) och Christopher Ödmann (mp)

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Skrivelsen av Christer Öhgren (mp) och Christopher Ödmann (mp) besvaras med vad som anförs i promemorian.

Föredragande borgarrådet Margareta Olofsson anför följande

Bakgrund

Christer Öhgren och Christopher Ödmann, (båda mp), har inkommit med en skrivelse till kommunstyrelsen angående akuta insatser för gatubarn, *bilaga 2*. I skrivelsen framförs att ”gatubarn” rör sig ute på gator och platser där de inte borde vara. En del har rymt hemifrån. Andra har kommit hit med invandrade föräldrar, kanske utan uppehållstillstånd. Många barn tvingas tigga eller spela musik för sin försörjning, kanske till och med prostituera sig.

Kommunstyrelsen föreslås initiera en kartläggning av antalet ”gatubarn” och vidta åtgärder.

Remisser

Skrivelsen har remitterats till stadsledningskontoret och socialtjänstnämnden.

Stadsledningskontoret menar att socialtjänsten arbetar aktivt med att nå ut till utsatta barn och ungdomar och att några ytterligare åtgärder eller någon annan form av kartläggning inte behövs i dagsläget.

Socialtjänstnämnden anför bl.a. att problemen med ungdomar som vistas i stadens city i olämpliga miljöer där missbruk och kriminalitet förekommer är väl kända. Uppsökarenhetens ungdomsuppsökare arbetar ihärdigt med att skapa kontakter med dessa ungdomar.

Mina synpunkter

Tiggande barn är ett nytt fenomen som upprör många stockholmare och som blivit allt mer aktuellt de senaste två åren. I skrivelsen föreslås att kommunstyrelsen ska initiera en kartläggning av antalet ”gatubarn” och vidta åtgärder. Min bedömning är att socialtjänstnämnden i sitt remissvar lämnat en bra kartläggning över omfattningar av tiggande barn och barn som rymt hemifrån eller från ett omhändertagande. Någon ytterligare kartläggning behöver inte göras.

Socialtjänstförvaltningens uppsökarenhets ungdomsuppsökare är de som oftast träffar på dessa tiggande barn och barn på rymmen. Ungdomsuppsökarna har ett bra samarbete med polisen och ideella organisationer samt tar kontakt med aktuell stadsdel eller kommun när det gäller barn som rymt. När det gäller tiggande barn avgör

socialjouren om ett omhändertagande enligt LVU behöver göras. Problemet är att barnen och föräldrarna förflyttar sig snabbt och kan vara svåra att hinna ifatt när socialjouren väl fått information. Polisen har uppgett att de ska prioritera att ge socialjouren stöd i detta arbete. Det är mycket viktigt att alla krafter samarbetar för att hjälpa dessa barn. Därför har socialtjänstnämnden vid sitt sammanträde den 25 november 2003 gett socialtjänstförvaltningen i uppdrag att fortsätta diskussionen med berörda myndigheter och organisationer och återkomma med en redovisning av åtgärder inför sommaren 2004.

Jag anser att det arbete som utförs inom socialtjänstförvaltningen är bra och kan utvecklas. Eftersom socialtjänstförvaltningen har att återkomma med åtgärder inför sommaren 2004 till socialtjänstnämnden behöver inte kommunstyrelsen vidta åtgärder i nuläget. Det allvarliga problemet med barn som tigger eller som är på rymmen kan hanteras inom ramen för socialtjänstnämnden och i nämndens samarbete med stadsdelsnämnderna och andra kommuner. Det förebyggande arbetet och hur socialtjänsten i ansvarig stadsdel/kommun hanterar barnens situation är en viktig del för att förhindra att barn väljer att rymma.

Jag föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande

Skrivelsen av Christer Öhgren (mp) och Christopher Ödmann (mp) besvaras med vad som anförs i promemorian

Stockholm den 18 februari 2004

MARGARETA OLOFSSON

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Kristina Axén Olin* (m) enligt följande.

Skrivelsen tar upp ett viktigt problem och en viktig frågeställning. Det är av största vikt att Stockholms stad har både resurser och kunskap för att möta de problem som lyfts fram. En inventering av problemets omfattning kan därför vara en bra idé.

Ett stort bekymmer är att det bland de barn som berörs av skrivelsen finns en utbred misstro mot vuxenvärlden i allmänhet och socialtjänsten i synnerhet. För att nå dessa barn är det oerhört viktigt att många olika angreppssätt och metoder ges utrymme att verka. Frivilligorganisationernas arbete fyller i det perspektivet en mycket viktig funktion.

I arbetet för att lösa de problem som tas upp i skrivelsen måste man se till bakomliggande faktorer. Ofta är dessa barns utsatthet en konsekvens av icke fungerande hemförhållanden. Preventiva insatser i syfte att hjälpa disfungerande familjer är av största vikt.

ÄRENDET

Christer Öhgren och Christopher Ödmann har inkommit med en skrivelse till kommunstyrelsen angående akuta insatser för gatubarn. Dessa menar att det i dag finns flera gatubarn i Stockholm. För att kunna ta hand om dessa barn föreslås i skrivelsen att kommunstyrelsen initierar en kartläggning av antalet gatubarn och vidtar åtgärder, bilaga 2.

REMISSER

Ärendet har för synpunkter remitterats till stadsledningskontoret och socialtjänstnämnden.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande av den 26 november 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Problemen med ungdomar som vistas i stadens centrala delar i olämpliga miljöer är väl kända av stadens socialtjänst. Uppsökarenhetens ungdomsuppsökare arbetar ständigt med att upprätta kontakter med dessa ungdomar. I skrivelsen benämns dessa barn och ungdomar som gatubarn. Detta är inget begrepp som används av stadens socialtjänst.

Socialtjänsten samarbetar med polisen, frivillig organisationer och föräldrar för att få dessa ungdomar att återvända till de behandlingshem de rymt ifrån eller att återvända hem. Socialtjänsten hjälper också till att etablera, eller motivera till fortsatt, kontakt med den stadsdelsnämnd eller kommun som ungdomarna tillhör.

De yngre barnen som tigger i centrala Stockholm är enligt socialtjänsten tillsammans med sina föräldrar. Socialtjänsten har uppfattningen att det är omkring 10 barn, mellan 7 och 12 år som setts tigga. För allmänheten ser det ut som om barnen är ensamma men när socialtjänsten har försökt etablera kontakt med något av dessa barn kommer alltid en vuxen fram.

Socialtjänstens uppsökarenhet samarbetar med Migrationsverket och flyktingförläggningen Carlslund och fortsätter sitt uppsökande arbete i stadens centrala delar.

Stadsledningskontoret menar att socialtjänsten arbetar aktivt med att nå ut till utsatta barn och ungdomar och att några ytterligare åtgärder eller någon annan form av kartläggning inte behövs i dagsläget.

Socialtjänstnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 25 november 2003 att i huvudsak godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen samt gav socialtjänstförvaltningen i uppdrag att fortsätta diskussionerna med berörda myndigheter och organisationer angående tiggande barn och återkomma med en redovisning av möjliga åtgärder inför sommaren 2004. Därutöver anför nämnden följande.

Förvaltningen pekar i sitt svar på att frågan om tiggande barn är komplex och inbegriper många myndigheter. Problemet är relativt nytt, men dock i hög grad koncentrerat till Stockholm och blir på många sätt en angelägenhet för stadens förvaltningar. Det är därför viktigt att staden för framtiden fortsätter att intensifiera diskussionerna med andra ansvariga myndigheter, främst polisen och Migrationsverket. Olika organisationer kan också utgöra en resurs i arbetet för att hitta lösningar.

Beträffande ungdomar som bor permanent i Sverige finns på olika sätt pågående kontakter med socialtjänsten. Att ungdomar trots detta riskerar att hamna i mycket utsatta situationer visar ytterligare på nödvändigheten av metodutveckling och satsningar på bemötandefrågor inom det sociala arbetet. Samhället måste kunna erbjuda alternativa möjligheter till ungdomar i riskzon. Det beslut om ett kunskapscentrum för barn- och ungdomsärenden som tidigare fattats i socialtjänstnämnden blir ett mycket viktigt verktyg för att koncentrera satsningarna på nya metoder.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordförande *PeterLundén-Welden m.fl.* (m) och tjänstgörande ersättaren *Maria Olin* (kd), *bilaga 1*.

Socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande av den 13 november 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Gatubarn och tiggarbarn

Begreppet gatubarn används oftast om ungdomar som bor permanent i Sverige. Detta är dock inget begrepp som används inom socialtjänsten. Dessa ungdomar kan ha rymt från ett behandlingshem där de är placerade enligt socialtjänstlagen (SoL) eller lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). De kan också ha problem hemma exempelvis med missbrukande föräldrar och vill därför inte vara hemma. Men det finns även ungdomar från bra hemförhållanden som av allmänheten kan uppfattas som gatubarn.

Samtliga av dessa ungdomar är enligt förvaltningens erfarenhet eftersökta av föräldrar, socialtjänst eller institution. Några kan hålla sig undan en längre period beroende på att de kan bo i kortare perioder hemma hos kamrater utan att någon vuxen i det hemmet reagerar.

Tiggarbarn är ofta rumänska romer. Det är omkring 10 barn som aktivt setts tigga. De är mellan 7 – 12 år och kan exempelvis uppträda med sång eller dans eller spela ett musikinstrument. Barnen är tillsynes ensamma men vid kontakt kommer omedelbart en vuxen person fram och tar med sig barnet från platsen. Det förekommer också att en vuxen kvinna (mamma?) med yngre barn i barnvagn eller bärsele tigger genom att visa fram en handskriven lapp. Där står att barnet eller kvinnan är sjuk och behöver medicin och annan hjälp. Det är ofta svårt att få kontakt med de tiggande då dessa oftast inte vill eller, på grund av språksvårigheter, kan samtala med uppsökarna.

Uppsökarenhetens arbete bland ungdomar i Stockholms city

Uppsökarenhetens ungdomsuppsökare arbetar dagtid, kvällar samt fredag och lördag nätter. De har till uppgift att etablera kontakt med ungdomar i riskmiljöer i city samt att i enskilda fall aktualisera ungdomar på respektive stadsdelsförvaltning eller i kranskommun.

De ungdomar ungdomsuppsökarna främst kommer i kontakt med vistas på Centralstationen, Sergelstorg/Plattan, Kungsträdgården och Malmskillnadsgatan. Prostituerade med missbruksproblem, kriminella personer och hemlösa med missbruksproblem vistas i denna miljö dygnets alla timmar. Ungdomar har lätt att bli accepterade i citymiljöerna runt Plattan.

Genom samarbete med polisen arbetar ungdomsuppsökarna med att återföra ungdomar som har avvikit från något behandlingshem eller rymt hemifrån. Det är mycket sällan man träffar på en ungdom som ingen letar efter. Polisens lista med handräckningsbegärda/saknade omfattar 15 – 25 ungdomar per månad. Av dessa är ca 5 – 6 saknade från föräldrahemmet. Socialtjänsten, behandlingshem eller föräldrar aktualiserar 3 – 4 ungdomar per månad direkt till ungdomsuppsökarna.

För att uppnå ett så bra resultat som möjligt samarbetar Uppsökarenhetens ungdomsuppsökare förutom med polisen även med Farsor & Morsor på stan, Oneighty (Carisma ungdoms uppsökare) och Klara kyrka. Ungdomsuppsökarna ansvarar för samordning med polis och organisationer fredagar och lördagar. Vid stora ungdomsevenemang ansvarar man även för samordning med stadsdelsförvaltningarna.

Förvaltningens kontakter om tiggande barn och familjer

Tiggande barn, främst romer, började förekomma i stadens city under våren och sommaren 2002. Uppsökarenheten och Socialjouren fick nästan dagligen påringningar från allmänheten som uttryckte oro för barnens situation. Under hösten 2002 och vintern var antalet tiggande barn färre. Under våren 2003 ökade antalet tiggande barn igen. Det är åter romska familjer med barn som tigger. Samtalen från allmänheten till Uppsökarenheten och Socialjouren har på nytt ökat.

Under våren och sommaren 2002 hade Uppsökarenheten kontakt med romer som bodde på flyktingförläggningen Carlslund. Man anmälde då till Carlslund och även till socialjouren i Norrort att romer bosatta på Carlslund tiggde i Stockholms city. I dessa fall har handläggare på Carlslund haft samtal med vederbörande personer om att det inte är tillåtet att tigga i Sverige.

Uppsökarenheten tog under våren 2003 initiativ till ett möte med Migrationsverket. Migrationsverket ansvarar för de personer som sökt uppehållstillstånd eller asyl i Sverige. Man informerar noga om att det inte är tillåtet att tigga och att det kan utgöra skäl till att man inte får stanna i landet. Vid mötet framkom att flera asylsökande har avvikit från Carlslund eller finns inte på de adresser de uppgivit till Migrationsverket. En hel del familjer finns fortfarande i landet trots avvisningsbeslut. En del av de som avvisats från Sverige återkommer efter kort tid på turistvisum. Vid mötet överenskoms om ett fortsatt samarbete med Migrationsverket och Carlslund.

Fortsatt uppsökande arbete

Problemen med ungdomar som vistas i stadens city i olämpliga miljöer där missbruk och kriminalitet förekommer är väl kända. Uppsökarenhetens ungdomsuppsökare arbetar ihärdigt med att skapa kontakter med dessa ungdomar.

I samarbete med polisen, frivilligorganisationer och föräldrar arbetar man med att ungdomarna ska återvända till de behandlingshem de rymt ifrån eller återvända hem. Om det finns problem hemma försöker man länka över till socialtjänsten i den stadsdel eller kommun där ungdomarna bor eller motivera till fortsatt kontakt med socialtjänsten för att skapa förutsättningar för förändringar.

De yngre barnen som tigger i city är med sina föräldrar. Uppsökarna kan med polisens hjälp få kännedom om deras identitet och kontrollera om familjen sökt asyl. Om de är asylsökande kontaktas Migrationsverket och man informerar om att de tigger. Har de tiggande uppehållstillstånd informerar uppsökarna den kommun personerna är folkbokförda i. De personer som är i landet på turistvisum har polisen ofta inga möjligheter att avvisa då de i regel har mycket pengar på sig och således inte kan avvisas på grund av att de inte kan försörja sig.

Den oro som finns att dessa barn far illa hanteras så att Socialjouren bedömer om ett beslut om omedelbart omhändertagande enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) behöver göras. Denna bedömning är dock svår att kunna göra då barn och föräldrar snabbt förflyttar sig och det kan vara svårt att hinna få fatt i dem efter en påringning där oro för ett barn uttryckts. Vid ett möte med polisen nyligen har polisen uppgett att de ska prioritera att ge Socialjouren stöd i detta arbete och rycka ut så att identitet kan fastställas och samtal föras med föräldrar och barn.

RESERVATIONER M.M.

Socialtjänstnämnden

Det särskilda uttalandet av vice ordföranden Peter Lundén-Welden (m) och tjänstgörande ersättaren Maria Olin (kd) är av följande lydelse.

Skrivelsen tar upp ett viktigt problem och en viktig frågeställning. Det är av största vikt att Stockholms stad har både resurser och kunskap för att möta de problem som lyfts fram. En inventering av problemets omfattning kan därför vara en bra idé.

Ett stort bekymmer är att det bland de barn som berörs av skrivelsen finns en utbred misstro mot vuxenvärlden i allmänhet och socialtjänsten i synnerhet. För att nå dessa barn är det oerhört viktigt att många olika angreppssätt och metoder ges utrymme att verka. Frivilligorganisationernas arbete fyller i det perspektivet en mycket viktig funktion.

I arbetet för att lösa de problem som tas upp i skrivelsen måste man se till bakomliggande faktorer. Ofta är dessa barns utsatthet en konsekvens av icke fungerande hemförhållanden. Preventiva insatser i syfte att hjälpa disfungerande familjer är av största vikt.

Stockholm den 24 september 2003

Skrivelse till Kommunstyrelsen angående Akuta insatser för "gatubarn"

Man vill inte tro att det är sant, men tyvärr ser det ut så i Stockholm idag att fler s.k. "gatubarn" rör sig ute på gator och platser, där de inte alls borde vara. En del har rymt hemifrån på grund av problem med bråk och konflikter. Andra har kommit hit med sina invandrade föräldrar, som sedan exempelvis lever gömda, utan uppehållstillstånd eller utan det sociala skyddsnätet såsom både bostad och pengar. För dessa är det således oklart vilken stadsdel som är ansvarig. Många av dessa barn tvingas tigga, sova på olika platser, spela musik för sin försörjning eller t.o.m. prostituera sig. Detta leder till stor otrygghet och en oklar framtid. Dessa barn far definitivt illa och det är vårt ansvar att se till att detta inte sker.

Alla samhällsmedborgare och i synnerhet vi vuxna måste reagera inför problemet men socialtjänsten måste arbeta mer aktivt för att nå ut till dessa barn och arbeta på sitt sätt för att bemöta människor som skyr att själva söka sig dit. För att dessa barn inte ska "försvinna" bör ett centralt ansvar finnas.

Med hänvisning till ovanstående vill vi att

kommunstyrelsen initierar en kartläggning av antalet "gatubarn" och vidtar åtgärder. Därmed tydliggörs hur man ska handskas med problemet.

Christer Öhgren
gruppledare (mp)

Christopher Ödmann
gruppledare (mp)